

POSTANOWIENIE

22 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 22 września 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.L.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej [...] w D.
o przyjęcie w poczet członków spółdzielni,
na skutek skargi kasacyjnej M.L.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 19 maja 2022 r., I ACa 6/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej, z tytułu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 19 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 13 grudnia 2021 r. oddalającego jego powództwo o zobowiązanie pozwanej Spółdzielni do przyjęcia powoda w poczet jej członków.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżący wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Jego zdaniem w sprawie istnieją zagadnienia prawne wyrażające się w następujących pytaniach:

1. Czy kwestionowanie możliwości nabycia członkostwa w Spółdzielni przez Spółdzielnię w sytuacji, gdy powód dysponuje ugodą zawartą przed Sądem, z której wynika, iż przysługuje mu spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego i nigdy tego prawa nie utracił, opłaca koszty utrzymania lokalu, w lokalu zamieszkują jego synowie, a on sam przebywał w Zakładzie Karnym czasowo i powód posiada całość wkładu mieszkaniowego związanego z lokalem, a tym samym pozbawianie powoda prawa do zajmowanego lokalu mieszkalnego - stanowi nadużycie prawa i naruszenia zasad współżycia społecznego?
2. Czy poprawnym jest przyjęcie przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie, iż zgodnie z przepisami obowiązującymi w dacie śmierci J.L., tj. [...] 2009 r., powodowi nie przysługuje roszczenie o przyjęciu w poczet członków z uwagi na to, że nie zamieszkiwał z członkiem (ojcem), który zmarł, dlatego że powód przebywał w Zakładzie Karnym, odbywając karę, a nie w lokalu, podczas gdy pobyt w zakładzie karnym w ocenie powoda nie powoduje statusu utraty zamieszkania pod wskazanym adresem?
3. Czy w sytuacji, gdy fizycznie powód przebywający w Zakładzie Karnym nie złożył pisemnie wniosku o przyjęcie w poczet członków Spółdzielni czy też deklaracji, nie powinien znaleźć zastosowania art. 15 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w części stanowiący o tym, iż po bezskutecznym upływie terminu wystąpienia do Sądu, wyboru dokonuje spółdzielnia, a nie jak w przedmiotowej sprawie przy lokatorskim prawie do lokalu nikomu nie przyznano członkostwa, pomimo iż to powód posiada całość wkładu mieszkaniowego, zamieszkuje obecnie w tym lokalu i go opłaca?

Ponadto w ocenie powoda skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1

k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącego nie czynią zadość wskazanym wymaganiom, gdyż w istocie stanowią one kazuistycznie ujęte pytania o właściwy sposób rozstrzygnięcia sprawy, a nie wątpliwości prawne, których rozstrzygnięcie mogłoby mieć uniwersalny charakter, a odpowiedź na nie przez Sąd

Najwyższy realizowałaby interes publiczny, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa przez sądy powszechne.

Należy ponadto zauważyć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem musi zostać sformułowany w granicach podstaw, na których skarga została oparta, gdyż jedynie to, co mogłoby być przedmiotem orzekania przez Sąd Najwyższy, może stanowić przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania. Ze względu na to, że Sąd Najwyższy jest związany podstawami skargi kasacyjnej, okoliczności powołane na uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi powinny nawiązywać do tych podstaw, gdyż tylko takie okoliczności Sąd Najwyższy mógłby następnie uwzględnić przy rozpoznawaniu skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 października 2017 r., IV CSK 198/17, niepubl.). Tymczasem pierwsze z zagadnień dotyczy art. 5 k.c., który nie został objęty podstawami skargi kasacyjnej, ponadto opiera się na założeniu, że spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, które jest prawem niezbywalnym i nie przechodzi na spadkobierców, a przysługujące ojcu powoda, przeszło jednak w drodze dziedziczenia na jego spadkobierców, a wskutek zawartej przez tych spadkobierców ugody sądowej dotyczącej działu spadku przypadło powodowi. Z kolei drugie z pytań dotyczy marginalnie sformułowanego przez Sąd Apelacyjny zastrzeżenia, dotyczącego hipotetycznej sytuacji, w której powód po śmierci matki ([...] 2003 r.) lub ojca ([...] 2009 r.) dopełniłby formalności wymaganych przepisem art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu obowiązującym w dniu 14 stycznia 2009 r. (ówcześnie tekst jedn. Dz.U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1116 ze zm.; dalej – „u.s.m.”). Z motywów zaskarżonego wyroku jednoznacznie wynika, że podstawą wydanego przez Sąd Apelacyjny rozstrzygnięcia nie była ocena, że powodowi nie przysługiwało roszczenie o przyjęcie w poczet członków spółdzielni z powodu niezamieszkiwania w lokalu w dacie śmierci rodziców. Trzecie z pytań, podobnie jak pozostałe pytania, nie tylko nie zostało prawidłowo sformułowane i nie zawiera adekwatnego uzasadnienia, ale opiera się na niezgodnych z wiążącymi w postępowaniu kasacyjnym ustaleniach faktycznych. Podstawa kasacyjna, do której odwołuje się sformułowane pytanie, została również nieprawidłowo skonstruowana, bez wskazania paragrafów, stanowiących podstawę zarzutów. Stosownie do art. 15 ust. 4 u.s.m. dokonanie

przez spółdzielnię wyboru ma miejsce w przypadku zgłoszenia się kilku uprawnionych, taka zaś sytuacja w sprawie nie zaistniała. Skarżący nie przedstawił jakiegokolwiek argumentacji jurydycznej uzasadniającej występowanie na gruncie wskazanego przepisu jakichkolwiek istotnych wątpliwości prawnych.

Skarżący nie wykazał również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Trzeba zauważyć, że stanowisko powoda, który we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z jednej strony podnosi, iż występuje istotne zagadnienie prawne, z drugiej zaś, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jest wewnętrznym sprzeczne, jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez sąd drugiej instancji nie może mieć tym samym charakteru oczywistego i podstawowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2016 r., sygn. akt I CSK 477/15, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2018 r., sygn. akt I CSK 707/17, niepubl.).

Niezależnie od tego należy stwierdzić, że przedstawione przez skarżącego uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie odnosi się w ogóle do podstaw kasacyjnych ani nie zawiera jakiegokolwiek wyводу dowodzącego, iż wskutek naruszenia wskazanych w podstawach przepisów doszło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Ogólne wskazanie, że przepis, którego skarżący nawet nie wskazał, powoduje potrzebę rozważenia, czy „nie nakłania do obowiązkowego jednak przyjęcia w poczet członków osoby, która spełnia wymogi”, nie odnosi się do powołanej przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przyczyny tej nie uzasadnia również stwierdzenie skarżącego, że roszczenie w znaczeniu materialno-prawnym może być na zasadach ogólnych dochodzone w drodze powództwa o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę właściwego organu spółdzielni na podstawie art. 64 k.c. Uprawnienie powoda do wystąpienia z powództwem nie było w sprawie negowane, natomiast zasadniczą kwestia była ocena, czy powodowi przysługiwało roszczenie w znaczeniu materialno-prawnym – roszczenie o przyjęcie w poczet członków spółdzielni. Ograniczenie zaś decydującej dla oceny wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii do stwierdzenia, że „roszczenie w znaczeniu materialnoprawnym nie powinno budzić wątpliwości” nie pozwala przyjąć, że powołana przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej w postaci jej oczywistej zasadności została wykazana przez skarżącego.

W odniesieniu do wniosku pozwanej o odrzucenie skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy nie podzielił zapatrywania pozwanej. Zgłoszone w sprawie roszczenie zmierzające do nawiązania członkostwa w spółdzielni jest roszczeniem niemajątkowym (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 33/22, Biul. SN-IC 2022, nr 5-6).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

(K.L.)

[ms]

